

עת"א 43200/12/21 - אברהם בירנבאום נגד הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש מרכז, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

05 ינואר 2022

עת"א 43200-12-21 בירנבאום נ' הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש מרכז ואח'

בפני כב' הנשיא רון שפירא
העותר

אברהם בירנבאום
ע"י עו"ד יגאל טרובמן (סנגוריה ציבורית)

נגד
המשיבים

הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש מרכז
מדינת ישראל
ע"י עו"ד מונא מנסור

פסק דין

לפני עתירת אסיר שהוגשה נגד החלטת המשיב מיום 14.12.2021 בדבר הפסקה מנהלית של עבודות השירות של העותר, וריצוי יתרת עונשו בדרך של מאסר בפועל.

הרקע לעתירה וטענות הצדדים בתמצית

העותר נידון ביום 22.03.2021 לחמישה חודשי מאסר שירוצו במסגרת עבודות שירות (החל מיום 04.05.2021), בגין עבירות על פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973. העותר הגיש במעמד הקליטה תצהיר חתום המעיד על שינוי מקום מגוריו מנהריה לבני ברק, ורישומיו עודכנו בהתאם. כמו כן, העותר סירב להתחסן כנגד נגיף הקורונה. כתוצאה מכך נוצר עיכוב בשיבוצו, אך ביום 11.07.2021 עלה בידי המשיב לאתר מקום מתאים. המשיב ניסה ליצור קשר עם העותר באמצעות הפרטים שזה מסר בידי במעמד הקליטה - ללא הצלחה. לאחר חלוף כחודש וחצי ללא כל קשר עם העותר, הוחלט לזמן את העותר לשימוע בטרם החלטה בדבר הפסקה מנהלית של עבודות השירות (להלן: "השימוע"), בשל ניתוק הקשר עם המשיב והיעדרותו מביצוע העבודות למעשה. לעותר נשלח מכתב זימון לשימוע לשתי הכתובות אותן מסר למשיב, אך אלו לא נדרשו על ידו. ביום 17.11.2021 התקיים השימוע לעותר בהעדרו, ובסיום השימוע הוחלט להמליץ על הפסקת עבודות השירות של העותר והמשך ריצוי יתרת עונשו של העותר במאסר. ההמלצה אושרה בהמשך על ידי ראש אגף האסיר ביום 14.12.2021. רק ביום 08.12.2021 הואיל העותר ליצור קשר עם נציגי המשיב, ככל הנראה משהובאה לידיעתו דבר ההפסקה המנהלית. העתירה מוגשת על החלטה זו.

לטענת העותר, נאמר לו על ידי המשיב כי כאשר ימצא לו מקום עבודה ייצרו עמו קשר, אך מאז לא פנו אליו (אף לא טלפונית). השיבוץ עצמו נעשה רק כחודש ושבע לאחר הקליטה. כמו כן, לא נמסר לעותר זימון לשימוע ביום 17.11.2021, ובעקבותיו התקבלה החלטת המשיב, מבלי שניתנה ההזדמנות לעותר לשטוח את טענותיו במסגרת זכות

הטיעון העומדת לו לפי סעיף 51ט(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977. העותר הפנה להחלטה בתיק עת"א 66260-06-21 לתמיכה בטענותיו.

כמו כן, ציין העותר כנימוקים לקבלת העתירה את גילו הצעיר, אופייה השיקומי של הענישה שנגזרה עליו, העובדה כי מדובר בכניסתו הראשונה לבית הסוהר והקושי העולה מהוצאת פקודת מאסר ושליטת חירותו של אדם אך ורק מכוח חזקת מסירה של דואר ישראל. העותר מבקש להורות על קיום שימוע נוסף בנוכחותו. העותר טען כי שינוי מקום מגוריו נעשה בשל מחלת אמו, אך לא הביא סימוכין לכך, ואף לא נימק את ניתוק הקשר עם המשיב.

המשיב טוען מנגד כי העותר שובץ למקום עבודה, לאור הצהרתו בדבר שינוי מקום מגוריו, לאחר מאמצים רבים שנבעו ממיעוט מקומות העבודה המעסיקים עובד שאיננו מחוסן. החל מחודש יולי, לאחר שנמצא מקום עבודה עבור העותר, ניתק העותר קשר לחלוטין עם נציגי המשיב, לא נענה לפניותיהם, וכל הניסיונות שנעשו לאתרו (אף דרך בא כוחו ובני משפחתו) עלו בתוהו, בניגוד לסעיף 51 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וסעיף 5 לתקנות העונשין (נשיאת מאסר בעבודת שירות), התשע"ב-2011. העותר החליט על דעת עצמו לחזור למקום מגוריו הקודם בנהריה, מבלי לעדכן את המשיב ובניגוד לחובתו עליה חתם במעמד ראיון הקבלה לקליטה ביום 18.05.2021. המשיב הגדיל לעשות ושלה את הזימון לעותר בשתי הכתובות עליהן הצהיר העותר. רישומי הדואר בנהריה הבהירו כי המכתב לא נדרש על ידי העותר, על אף שהעותר טען כי היה שם כל אותו זמן, ולפיכך התקיימה חזקת מסירה לגביו. המשיב הגיש לבית המשפט מסמך (המכונה: גיליון רנטגן) המפרט את הניסיונות המרובים של המשיב ליצור קשר עם העותר או מכריו. שינוי מקום מגוריו של העותר לבקשתו, המאמצים שהושקעו במציאת מקום עבודה מתאים עבורו וריבוי הניסיונות ליצור קשר עמו בטרם קבלת ההחלטה, מראים בבירור כי אין כל בסיס לטענת העותר על העדר התחשבות וחוסר נכונות לבוא לקראתו, אלא להיפך. לפיכך החלטת המשיב בנסיבות אלו היתה בלתי נמנעת, ובוודאי שלא נפל בה פגם.

דין והכרעה:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת המסמכים שהוצגו לעיוני הגעתי למסקנה כי יש לדחות את העתירה, שכן לא נפל בהחלטת המשיב או בהתנהלותו פגם המצדיק את התערבותו של בית המשפט.

ריצוי העבודות כסדרן מהווה תנאי עיקרי לתקינות והמשך ריצוי עבודות השירות. העותר ניתק את הקשר עם המשיב ולא קיבל את אישורו לחזרה למקום מגוריו בנהריה, וזאת בניגוד לכללים עליהם התחייב במעמד הקליטה. מכיוון שכך, הרי שהחלטת המשיב סבירה וראויה בנסיבות העניין. ראה דבריה של השופטת פרוקצ'יה בהקשר זה [רע"ב 426/06 נאסר חווא נ' שירות בתי הסוהר (נבו 12.03.2006) (להלן: "עניין חווא")]:

"הטלת מאסר בעבודות שירות נתפסת בדין כפריבילגיה המוענקת לנאשם. על הנאשם נגזר עונש מאסר והוא "מתווג" כמי שנדון למאסר, אלא שניתנת לו אופציה לרצות את מאסרו בתנאים פתוחים של חיים במסגרת חופשית ועבודות שירות במקום ריצוי מאסר בכלא. פריבילגיה זו אינה מוקנית לנאשם באורח מוחלט ובלתי מותנה. היפוכו של דבר. היא הדירה וניתנת לביטול בכל שלב, מקום שהנאשם אינו עומד בציפיות המתחייבות ממנו לצורך מימושה. נאשם המבקש לרצות את מאסרו בעבודות שירות חייב לקבל

עת עצמו עול אחריות הנילוה למסלול עונשי מיוחד זה, ולבצע את המוטל עליו על פי הוראות הממונים, בלא סטייה והפרה של הכללים.

כבר נפסק לא אחת בבית משפט זה כי: "עבודות השירות מהוות חלופה לעונש מאסר בפועל, וניתנות בידי נאשם כפריבילגיה אפשרית שנועדה למנוע את כליאתו בין סורג וברית. מקום שנאשם אינו מקבל על עצמו את עול האחריות הנילוה לעבודות השירות, לא נותרת ברירה אלא לבטל חלופה עונשית זו ולהחיל במקומה חובת ריצוי עונש מאסר בפועל לגבי יתרת העונש שנותר" [רע"ב 8648/04 הרץ נ' נציב שירות בתי הסוהר, תק-על 2004(3), 2680 (2004)].

העותר בחר להתנהל באופן שלא ניתן להשלים עמו במסגרת של ריצוי עבודות השירות. אחריותו היתה לעדכן את המשיב על שינוי מקום מגוריו חזרה לצפון (בגיבוי אסמכתאות לטענותיו) ועל האופנים בהם ניתן יהיה ליצור עמו קשר כדי להשלים את ריצוי עונשו. המשיב מצדו עשה מאמצים ניכרים כדי לאתר מקום עבודה מתאים לצרכיו ולדרישותיו של העותר, ושומה היה על העותר לכל הפחות לעמוד בחיוביו הבסיסיים האמורים. מהנתונים שהוצגו בפניי עולה כי למרות ההזדמנויות הרבות שניתנו לעותר לריצוי העונש כסדרו, באופן המותאם לצרכיו ככל האפשר, ועל אף חלופ קרוב לשמונה חודשים מהיום שנקבע לתחילת ריצוי עונשו, טרם ביצע העותר אפילו יום עבודה אחד, וזאת על אף שהמשיב שיבץ אותו במקום עבודה כבר ביום 11.07.2021.

העותר הצביע על אי קבלת הזימון לשימוע כעילה לביצוע שימוע מחודש. ממכלול הנתונים נראה שאין מדובר בכשל מצד המשיב, אלא חלק ממסכת הניסיונות של העותר לחמוק מביצוע עונשו, ולכל הפחות אדישותו לחובה שהוטלה עליו בדין. למעלה מן הצורך, אוסיף כי היות והעותר לא הציג בפניי כל נימוק משכנע להתנהלותו הלקויה כפי שפורטה לעיל - נראה ששימוע מחודש לא ישפיע באופן משמעותי על התוצאה ולפיכך לא ברור מה התועלת במתן זכות טיעון חוזרת. גם לדיון שנקבע בעניינו בפניי, בעקבות עתירתו שלו, הגיע העותר באיחור של למעלה משעה. זאת על אף המשמעות שיש להכרעה בעתירה על חירותו ועל אף שהוא ידע על קיום הדיון מבעוד מועד. נתון זה אינו פועל לטובתו, בלשון המעטה, ואף מעלה ספק על טיעוניו להצדקת הבקשה לשימוע נוסף.

אינני מתעלם מגילו הצעיר של העותר, כמו גם ממצב תחלואת הקורונה/אומיקרון והמשמעות הנגזרות מכך. עם זאת לא ניתן להתיר התעלמות מוחלטת מהוראות גזר דין, הפרת הוראות ואי קיום חובות שהוטלו על העותר במסגרת גזר דינו. יש להצר על כך שהעותר לא השכיל לרצות את עונשו כפי שנגזר ובפועל עשה ככל שניתן להתחמק ממילוי חובתו.

בנסיבות אלו, אין מנוס מלדחות את העתירה. לא מצאתי כי בהתנהלות המשיב או בהחלטת המשיב נפל פגם או חוסר סבירות המצדיקים התערבות. החלטת המשיב להורות על הפסקה מנהלית של עבודות השירות הינה סבירה, התקבלה בהליך הראוי ומשיקולים ענייניים.

אשר על כן, העתירה נדחת.

העותר יתייבב לרצות את יתרת עונשו בהתאם לרישומי שב"ס בבימ"ר קישון ביום 1.2.22 עד השעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. לפני משורת הדין ניתנה לעותר ארכה משמעונית עד למועד כניסתו לבית הכלא, וזאת כדי לאפשר לו לתאם הליך של מיון מוקדם וכן לבצע את כל ההכנות, בין היתר בשים לב למצב התחלואה.

על העותר לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שב"ס, טלפונים: 08-9787377; 08-9787336, וכן להתעדכן באתר האינטרנט של שב"ס, ברשימת הציווד הראשוני שניתן להביא בעת ההתייצבות.

ניתן היום, ג' שבט תשפ"ב, 05 ינואר 2022, במעמד באי כח צדדים.

רון שפירא, נשיא